

Nr 9.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om dödande av förkommen handling m. m.; given Stockholms slott den 3 december 1926.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om dödande av förkommen handling;
- 2) lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 4) lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;
- 5) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg;
- 6) lag om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning; samt
- 7) lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 27 juni 1924 om vård av omyn-digs värdehandlingar.

GUSTAF.

Johan C. W. Thyren.

Förslag

till

Lag

om dödande av förkommen handling.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Löpande skuldebrev, växel, konnossement eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, må, där antagas kan att handlingen förstörts eller eljest förkommit, dödas på begäran av den, som handlingen förlorat. Lag samma vare i fråga om aktiebrev, så ock beträffande intecknad förskrivning, som är ställd till viss man.

Denna lag äge ej tillämpning å banksedlar, ej heller å obligationer utfärdade av svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Angående dödande av förkommen sparkassebok eller motbok med sparbank eller postsparbanken gälle vad särskilt är stadgat.

2 §.

Ansökan om dödande av handling skall skriftligen avfattad, ingivas till rätten i den ort, där förpliktelsen skall fullgöras, eller, om sådan ort ej är nämnd i handlingen, till den rätt, där den förpliktade är skyldig att svara i tvistemål, som angå gäld i allmänhet. Har på grund av handlingen inteckning meddelats i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt eller i fartyg, skall ansökningen göras hos vederbörande inteckningsdomstol.

Ansökan om dödande av konnossement skall ingivas till rätten i godsets bestämmelseort.

Äro enligt vad nu är sagt flera domstolar behöriga, må ansökningen göras vid vilken som helst av dem.

3 §.

Vid ansökningen skall fogas avskrift av handlingen eller sådan uppgift om dess innehåll, som är nödig för dess säkra igenkännande.

4 §.

Sökanden åligger att, så vitt ske kan, om ansökningen underrätta en var vilken såsom gäldenär, löftesman eller eljest är på grund av handlingen förpliktad. Avser ansökningen handling, på grund varav inteckning är meddelad, skall den intecknade egendomens ägare, där så ske kan, underrättas, ändå att han ej är personligen ansvarig för inteckningen.

5 §.

Rätten äge, innan beslut i saken meddelas, förelägga sökanden att förebbringa utredning om viss omständighet, som finnes kunna på saken inverka. Där så prövas lämpligt, må rätten ock förelägga sökanden att med ed bekräfta riktigheten av lämnad uppgift.

6 §.

Har sökanden visat sannolika skäl, att handlingen för honom förstörts eller eljest förkommit, förelägge rätten honom att å viss rättegångsdag fullfölja ansökningen; och utfärde rätten offentlig stämning, som anslås å rättens dörr och genom sökandens försorg införes i allmänna tidningarna ävensom, där rätten prövar lämpligt, i tidning inom orten. Införandet i allmänna tidningarna skall äga rum i första numret för januari, april, juli eller oktober månad, efter ty rätten bestämmer; och skall vid utsättande av dag för ansökningens fullföljande iakttagas, att minst ett och högst två år komma att förflyta mellan dagen för införandet och den dag, som utsättes för ärendets fullföljande.

Stämningen skall innehålla, jämte beskrivning av handlingen, att sannolika skäl visats för sökandens uppgift att den för honom förkommit, ävensom tillkännagivande att, om någon innehar handlingen eller vet att den finnes i behåll, han bör därom hos rätten eller domaren göra anmälan sist å den för ärendets fullföljande utsatta dag.

7 §.

Fullföljes ej ansökningen å utsatt dag, vare den förfallen.

Lag samma vare, där sökanden ej gitter visa, att kungörelsen blivit i föreskriven ordning införd i tidningarna.

8 §.

Innan ansökningen företages till avgörande, äge rätten förelägga sökanden att förebbringa utredning, huruvida efter den offentliga stämningens utfärdande inträffat omständighet, som kan tjäna till upplysning i saken, såsom att ränta eller vinstutdelning uppburits eller krav eller påminnelse skett hos gäldenären.

Finner rätten någon omständighet ej hava förekommit, som utvisar att handlingen finnes i behåll eller giver skälig anledning till antagande att så är fallet, varde handlingen genom beslut av rätten dödad.

9 §.

Varder handlingen dödad, må den omständigheten att den ej kan företes icke utgöra hinder för sökanden att göra gällande den rätt, som på handlingen kunnat grundas; och har den, som är förpliktad att fullgöra vad i handlingen blivit utfäst eller vars egendom på grund av inteckning eller eljest häftar för utfästelsen, att utfärda ny handling, som mot den dödade svarar.

Var handlingen intecknad, har rättens ordförande att på begäran förse den nya handlingen med bevis att den medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade.

I fråga om växel, check och konnossement gälle tillika vad därom är särskilt stadgat.

10 §.

Är handling, om vars dödande gjorts ansökning, intecknad i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt eller i fartyg, har rätten att om ansökningen samt om rättens slutliga utslag i ärendet så snart ske kan göra anteckning i inteckningsprotokollet och inteckningsboken, så ock, där handlingen är in-

tecknad jämväl i egendom som lyder under annan rätt, giva den rätt meddelande för anteckning i dess inteckningsprotokoll och inteckningsbok.

11 §.

Vad här förut är stadgat om den förpliktade skall, när fråga är om dödande av aktiebrev, tillämpas å aktiebolaget.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Genom lagen upphäves § 3 i förordningen den 7 maj 1880 (nr 15 s. 26) om nya växellagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.

Är, då lagen träder i kraft, ärende anhängigt angående dödande av förkommen växel, check eller konnossement, skall det behandlas enligt äldre lag.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 167 § sjölagen.

Härigenom förordnas, att 167 § sjölagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har i den ordning, som är särskilt stadgad, ansökan gjorts om dödande av konnossement, äge, sedan offentlig stämning utfärdats, sökanden utbekomma godset, därest han hos rättens ordförande ställer säkerhet för de anspråk å godset, vilka lagligen må tillkomma innehavare av konnossementet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 20 § i förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att 20 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, sådan denna paragraf lyder enligt lagen den 11 oktober 1912 (nr 213), i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

20 §.

Vill någon — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han till rätten stämningen i avskrift före utgången av den i 19 § stadgade tid. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen återfunnen och av sökanden företedd i ärendet om dess dödande, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer fastighetens ägare eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklara rätten frågan om förnyelse hava förfallit.

Går tiden — — — utan verkan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.**

Härigenom förordnas, att 9 § i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, sådan denna paragraf lyder enligt lagen den 11 oktober 1912 (nr 215), i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

9 §.

1 mom. Inteckning i — — — — — stycket sägs.

Har rätten — — — — — ansökningen förfallen.

2 mom. Vill någon — — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han till rätten stämningen i avskrift före utgången av den i 1 mom. stadgade tid. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen återfunnen och av sökanden företedd i ärendet om dess dödande, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer tomträttshavaren eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklara rätten frågan om förnyelse hava förfallit.

Går tiden — — — utan verkan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1) om inteckning i fartyg.**

Härigenom förordnas, att 17 § i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

17 §.

Vill någon — — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han till inteckningsdomstolen stämningen i avskrift före utgången av den i 16 § stadgade tid. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen återfunnen och av sökanden företedd i ärendet om dess dödande, skall inteckningsdomstolen på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer fartygets ägare eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklare inteckningsdomstolen frågan om förnyelse hava förfallit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

L a g

om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 13 april 1883 (nr 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 8 § i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Vill någon — — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han till rätten stämningen i avskrift före utgången av den i 7 § stadgade tid. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen återfunnen och av sökanden företedd i ärendet om dess dödande, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer förlagstagaren eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklare rättes frågan om förnyelse hava förfallit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar.

Härigenom förordnas, att 2 § i lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar i nedan angivna del skall erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

I fråga om inhemska värdehandlingar vare banken pliktig

1) att, om — — — vidmakthållande, samt

9) att, då enligt kungörelse i allmänna tidningarna offentlig stämning utfärdats angående dödande av värdehandling, så ock då banken genom meddelande från överexekutor erhållit underrättelse, att exekutiv auktion å in-tecknad fast egendom blivit utlyst, därom underrätta förmyndaren.

Beträffande — — — förvaring.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 14 maj 1926.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS
MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anmäler, att sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 23 januari 1925 uppdragit åt försäkringslagstiftningskommittén att på grundval av ett utav särskilda kommitterade den 31 december 1907 avgivet, till kommittén överlämnat förslag till lag om dödande av bortkomna handlingar utarbета nytt förslag i ämnet, kommittén med underdånig skrivelse den 17 juni 1925 överlämnat av motiv åtföljda förslag till

- 1) lag om dödande av förkommen handling;
- 2) lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 4) lag om ändrad lydelse av 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;
- 5) lag om ändrad lydelse av 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg; samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning.

Föredraganden anför:

»I den speciallagstiftning, som gäller om växlar, checkar och konnossement, har man, såsom i kommitténs betänkande framhålles, genom införande av ett särskilt rättsinstitut berett den, som förlorat en dylik handling, möjlighet att under vissa förutsättningar kunna, åtminstone i någon mån, undanröja de menliga följderna av handlingens förlust. Detta rättsinstitut innebär, att handlingen, sedan inför domstol förebragts utredning om att den förstörts eller eljest förkommit samt ett särskilt kungörelseförfarande iakttagits, kan genom beslut av domstolen förklaras rättsligen kraftlös eller, såsom det i allmänhet heter, dödas. Bortsett från växel, check och konnossement, är det enligt gällande svensk rätt icke möjligt att erhålla myndighets medverkan för dödande av en handling, vars innehav är av rättslig betydelse för utövande av en fordringsrätt. Däremot finnas i gällande lagstiftning särskilda föreskrifter, enligt vilka förkommen sparkassebok och motbok med sparbank eller med postsparbanken utan medverkan av offentlig myndighet kunna sättas ur kraft genom ett särskilt kungörelseförfarande.

Frågan om genomförande av en allmän lagstiftning på detta område har emellertid, på sätt kommittén framhåller, sedan länge stått på dagordningen i vårt land. Redan i skrivelse den 2 maj 1906 hemställde riksdagen om framläggande av förslag till lag om dödande av bortkomna handlingar. Sedan Kungl. Maj:t med anledning härav uppdragit åt särskilda kommitterade att, efter överläggning med lagberedningen, utarbeta förslag till lagstiftning i ämnet, blev sådant förslag den 31 december 1907 av kommitterade avlämnat. Detta förslag utgår från samma grundsatser, som kommit till tillämpning i gällande bestämmelser om dödande av växel och konnossement samt ordnar själva mortifikationsförfarandet på huvudsakligen enahanda sätt. Vad angår förskrivningar, för vilka meddelats inteckning i fast egendom, är emellertid förslaget byggt på den förutsättningen att, på sätt föreslagits i ett av lagberedningen samtidigt framlagt förslag till lag om inskrivning av rätt till fast egendom, nu gällande förnyelsetvång i avseende å penningeinteckningar skulle avskaffas. Även i övrigt har i 1907 års förslag tagits hänsyn till de av lagberedningen föreslagna ändringarna i inteckningsväsendet. Att detta förslag hittills icke lett till någon lagstiftningsåtgärd, har i främsta rummet sin orsak i att den ifrågasatta revisionen av fastighetsrätten jämte inskrivningsväsendet ännu icke kunnat bli föremål för slutlig behandling.

Det av kommittén framlagda förslaget till lag om dödande av förkommen handling kan sägas innebära en överarbetning av 1907 års förslag i ämnet. I vad det äldre förslaget sammanhänger med de av lagberedningen föreslagna ändringarna i inteckningsväsendet har det självfallet ej kunnat tagas till utgångspunkt vid kommitténs arbete. Även i övrigt innehåller det förslag, som nu framlagts, väsentliga avvikelser från det tidigare.

Över kommitténs betänkande hava fullmäktige i riksgäldskontoret och i riksbanken ävensom Svenska Bankföreningens styrelse och styrelsen för Sveriges Advokatsamfund avgivit utlåtanden. Dessutom har till Kungl. Maj:t inkommit en skrivelse från styrelsen för Sveriges Fastighetsägareförbund.

Rörande omfattningen av den ifrågasatta lagstiftningen hava fullmäktige i riksgäldskontoret anfört följande:

Fullmäktige, som tillfullo inse behovet av en modern lagstiftning rörande dödning av vissa slag av förkomna handlingar, hava till en början upptagit till prövning frågan, huruvida en dylik lagstiftning lämpligen bör omfatta jämväl statsobligationer. Man har därvid främst att taga i betraktande den omständigheten, att statens obligationer antingen direkt emitteras i utlandet eller i alla händelser hava en tendens att under vissa förutsättningar gå utom landets gränser. Före världskriget var den vida övervägande delen av svenska statens obligationsskuld placerad i utlandet. Därutinnan har visserligen sedermera en betydande ändring inträtt, i det att flertalet av de senaste elva årens låneemissioner upptagits av den inhemska marknaden och därjämte stora poster i utlandet placerade obligationer av äldre lån förvärvats av svenska ägare. Fortfarande finnas emellertid i andra länder betydande mängder svenska statsobligationer, och i samma mån det inhemska näringslivet behöver taga i anspråk större del av det inländska kapitalet, kan det bli nödvändigt att åter gå till utlandet med svenska statslån i större omfattning än under de senare åren skett. Obligationer, tillhörande äldre statslån, kunna även under vissa

förhållanden komma att i större omfattning övergå från Sverige till utlandet, vartill för övrigt en viss tendens gjort sig gällande under de senaste åren.

För utländska innehavare av svenska statsobligationer skulle införande i svenska tidningar av offentlig stämning enligt 6 § i lagförslaget i många fall bliva betydelselöst. Av de utländska banker och penninginstitut, som förmedla försäljning av svenska obligationer och tjänstgöra såsom inlösningsställen för förfallna obligationer och kuponger, kan visserligen förväntas, att de skulle hålla sig underrättade rörande eventuella dödningsåtgärder, men de utländska bankerna i allmänhet kunna knappast vara i tillfälle därtill och än mindre enskilda utländska obligationsinnehavare. Kommitterade hava även beaktat de olägenheter, som skulle förorsakas av ett dödningsförfarandes tillämplighet på i utlandet placerade obligationslån, och med anledning därav föreslagit den bestämmelsen i 12 §, att obligationer, som prövas vara ägnade att i större omfattning vinna avsättning utom riket, genom Konungens beslut kunna undantagas från dödningsförfarandet.

Vad nu anförts kan anses vara tillämpligt även å svenska statens premieobligationer, vilka, ehuru avsedda för emission uteslutande inom landet, dock i viss omfattning förvärvat av personer i utlandet. Beträffande dessa obligationer kunna även i övrigt starka skäl anföras för deras undantagande från ett dödningsförfarande, nämligen obligationernas låga valör och därav följande stora antal — 2,000,000 st. av 1921 års lån och 2,400,000 av 1923 års lån — samt deras placering i småposter hos den stora allmänheten, som knappast kan förväntas följa kungörelserna om dödning. Då en stor del av premieobligationerna ofta byter ägare, skulle därigenom på premieobligationsmarknaden skapas ett osäkerhetstillstånd, som ej vore till fördel vare sig för riksgäldskontoret eller allmänheten.

Med hänsyn till vad ovan anförts kan enligt fullmäktiges mening den i 12 § 2:a stycket av lagförslaget intagna föreskriften ej anses vara tillräcklig, utan böra statsobligationer helt och hållet undantagas från lagens tillämpning. Fullmäktige skulle antagligen, om lagen komme att gälla även för statens obligationer, nödgas att i fråga om samtliga obligationslån av nu bruklig typ, inklusive premieobligationslånen, hos Konungen anhålla om befrielse från lagens tillämpning. Vid sådant förhållande synes det även vara lämpligast, att ett generellt undantag göres.

Vid denna frågas bedömande böra ytterligare ett par synpunkter framhållas.

För närvarande tillkommer det fullmäktige att å svenska statens vägnar underhandla och uppgöra om villkoren vid statens upplåning. Konungen skall visserligen enligt gällande bestämmelser lämna sin garanti å lånen och äger att utse ett ombud, med vilket fullmäktige hava att i lånefrågor rådföra sig. Men enligt långvarig praxis fattar Konungen beslut om garanti först sedan lånen redan blivit emitterade. Dispens från dödningsförfarandet skulle däremot med nödvändighet behöva lämnas före en låneemission och på ett tidigt stadium av låneförhandlingarna. Därest vid något tillfälle Kungl. Maj:t ej omfattade fullmäktiges mening beträffande fritagande från dödningsförfarandet och fullmäktiges anhållan sålunda bleve avslagen, skulle detta innebära en inskränkning i fullmäktiges nuvarande befogenhet att å svenska statens vägnar i detalj fastställa lånevillkoren, vilket icke kan anses stå i god överensstämmelse med fullmäktiges i grundlag och det av riksdagen utfärdade reglementet för riksgäldskontoret fastställda bestämmanderätt.

Att beakta är vidare, att riksgäldskontoret genom inrättande av statsskuld-boken berett möjlighet för alla innehavare av svenska statsobligationer att få dessa avgiftsfritt förvarade i riksgäldskontoret, varigenom största möjliga trygghet mot förlust erhålles.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hava fullmäktige funnit sig böra be-

stämt tillstyrka ett generellt undantag för statsobligationer från tillämpning av en eventuell dödningslag.

Vad här framhållits, synes fullmäktige vara tillämpligt även på Sveriges allmänna hypoteksbanks och Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationslån. Staten emitterar visserligen icke ifrågavarande institutioners obligationer; men staten är, särskilt till följd av att till båda institutionerna överlämnats grundfonder bestående av statsobligationer, så intresserad av att inga svårigheter läggas i vägen för deras upplåning, att ett likställande med statsobligationer, på sätt redan skett i ett flertal fall, såsom i fråga om stämpelbäggning, förmyndareförvaltning, belåning etc., i här förevarande fall synes vara att förorda.

Fullmäktige i riksbanken hava i sitt yttrande förklarat, att fullmäktige på de skäl som anförts av fullmäktige i riksgäldskontoret anse, att statsobligationer och med dem likställda obligationer ävensom kuponger böra helt undantagas från den föreslagna lagens tillämpning,

På grund av vad fullmäktige i riksgäldskontoret och riksbanken sålunda anført har jag ansett mig böra i förslaget upptaga en bestämmelse, enligt vilken från det föreslagna dödningsförfarandet undantagas obligationer, utfärdade av svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassa. Denna undantagsbestämmelse, som självfallet innebär, att icke heller kuponger till dylika obligationer kunna bliva föremål för dödande, torde lämpligen kunna införas i 1 §. Till samma paragraf synas i samband därmed böra överflyttas det i 12 § av kommitténs förslag upptagna undantaget för banksedlar samt den hänvisning, som där gjorts till gällande föreskrifter angående dödande av förkommen sparbanksbok eller motbok med sparbank eller postsparbanken.

Det syfte, kommittén avsett att vinna genom den i 12 § upptagna bestämmelsen om rätt för Konungen att beträffande vissa handlingar förordna att dödande enligt den föreslagna lagen ej finge äga rum, torde i huvudsak bliva tillgodosett därest, på sätt av mig ifrågasatts, från lagens tillämplighetsområde uteslutas statsobligationer och med dem likställda obligationer. Skulle det mot förmodan framdeles visa sig önskvärt att låta andra handlingar undantagas från lagbestämmelsen om dödande, torde det vara lämpligare att i lagen vidtaga ändring i sådant syfte än att låta frågan avgöras i administrativ ordning. På grund av vad sålunda anförts har jag ansett mig böra låta ifrågavarande bestämmelse utgå ur förslaget.

Sveriges Advokatsamfunds styrelse har i sitt yttrande anført bland annat följande:

Behovet av föreskrifter, som möjliggöra dödande av förkomna handlingar även i andra fall än där sådan möjlighet redan för närvarande står till buds, torde vara obestriddigt. Emellertid går det föreliggande förslaget enligt styrelsens mening för långt, då det beträffande handling, som gäller innehavarens hand, medgiver dödning ej blott då handlingen förstörts utan även då den annorledes förkommit. Redan den omständigheten, att förslaget härutinnan skiljer sig från vad som gäller enligt norsk och dansk rätt, är värd beaktande och detta så mycket mera, som förslaget tillkommit i samband med det för de skandinaviska länderna gemensamma försäkringslagstiftningsarbetet. Även inre skäl tala emellertid emot den i förslaget intagna ståndpunkten.

Om en löpande handling kan dödas utan att det gjorts sannolikt, att den blivit förstörd, är den härav uppkommande faran för rättsförlust för godtroende förvärfvare av handlingen i och för sig ägnad att väcka betänkligheter, och dessa vinna ökad styrka därigenom, att dödningsförfarandet, huru detta än anordnas, torde bereda möjlighet för manipulationer av bedräglig natur. I synnerhet gäller detta kanske obligationer och andra liknande handlingar, som i särskild grad äro ägnade att gå från hand till hand, och rörande vilka gäldenären sällan känner till, i vems hand de befinna sig, och ofta icke ens huruvida de finnas i behåll. Beträffande vissa andra löpande handlingar gäller åter, att de ofta ligga som hypotek för annan förbindelse och därför kanske under loppet av flera år icke företes för uppbärande av ränta eller avbetalning, varvid faran för att även utan bedrägligt syfte dödning obehörigen kan komma till stånd är väsentlig.

Härtill kommer ytterligare ett mera speciellt skäl emot förslagets innehåll i förevarande avseende. Kommitterade hava med sin ståndpunkt måst föreslå ett stadgande (12 § 2 stycket) om rätt för Konungen att i fråga om aktier eller obligationer, som prövas vara ägnade att i större omfattning vinna avsättning utom riket, förordna, att dödande enligt den föreslagna lagen ej må äga rum. Ett sådant stadgande är, såsom från annat håll anmärkts, icke lyckligt. Det kan ej skapa något generellt förtroende i utlandet för den svenska obligationsmarknaden, och å andra sidan uteslutes genom ett av Konungen beträffande vissa obligationer meddelat förordnande av antytt innehåll även möjligheten att få dessa obligationer dödade i sådana fall, där en eventuell utländsk köpare själv har ett berättigat intresse av att dödning kan komma till stånd, nämligen när handling förstörts. Inskränktes lagens tillämplighet å innehavarehandlingar till sådana fall, då de förstörts, torde icke något behov föreligga av det i förslagets 12 § 2 stycket upptagna stadgandet.

På här anförda skäl får styrelsen i underdånighet hemställa om sådan ändring i förslaget, att handling av löpande beskaflenhet i regel må kunna dödas allenast såvida sannolika skäl visas, att densamma blivit förstörd. Denna inskränkning torde dock icke böra gälla växel, check och konnossement, vilka enligt redan gällande rätt kunna dödas, även om de på annat sätt förkommit. Ej heller torde inskränkningen böra gälla handling, för vilken meddelats inteckning av sådan beskaflenhet, att densamma för sin fortsatta giltighet måste inom viss tid förnyas (d. v. s. fordringsinteckning utom i det fall, som avses i 13 § Kungl. förordn. 15 okt. 1880 ang. lagfart m. m. av järnväg). Beträffande sådan handling föreligger nämligen ett vägande praktiskt behov av att kunna få densamma dödad även då den förkommit utan att hava förstörts. Här skulle nämligen handlingens ägare, genom att nödgas avvakta fordringsrättens preskription gentemot eventuell annan innehavare, gå förlustig sin panträtt resp. förmånsrätt i den intecknade egendomen. I fråga om sådan handling, som nu sagts, synas emellertid de härovan gentemot dödande av förkommen innehavarehandling anförda synpunkterna i huvudsak kunna tillgodoses på annat sätt, nämligen genom ett stadgande i 6 §, att då dödningsansökningen avser intecknad handling, som är ställd till innehavaren eller till viss man eller order, samt sökanden icke visat sannolika skäl att densamma förstörts, dagen för ansökningens fullföljande skall sålunda bestämmas, att den faller efter utgången av den tid, inom vilken inteckningen bör senast förnyas. Under stämningstiden har då sökanden möjlighet att bevara sin intekningsrätt genom sådan åtgärd, som omförmåles i förslagen till ändringar i intekningsförfattningarna, men slutligt utslag om mortifikation kan icke komma till stånd, förrän den bortkomna handlingens eventuella innehavare redan genom underlåtenhet att i vanlig ordning förnya inteckningen gått förlustig sin rätt i den intecknade egendomen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret framhålla däremot i sitt utlåtande, att fullmäktige, i likhet med kommittén, anse det vara för strängt att såsom villkor för dödande av innehavarepapper kräva sannolikhetsbevis om handlingars förstörande. Då en dylik bevisning endast i ganska sällsynta undantagsfall torde kunna förebringas, även om man nöjer sig med krav på sannolika skäl, skulle, yttra fullmäktige, en lagstiftning om dödande genom ett dylikt stadgande praktiskt taget bliva tämligen betydelselös. Enligt fullmäktiges mening måste även genom det föreslagna kungörelseförfarandet och övriga formaliteter vid dödande av förkommen handling vederbörlig hänsyn anses vara tagen till eventuell godtroende tredje man, vars intressen givetvis måste skyddas.

Fullmäktige i riksbanken och Svenska Bankföreningens styrelse hava på den punkt, varom här är fråga, icke funnit anledning till erinran mot förslaget.

För min del anser jag det visserligen vara av synnerlig vikt, att den ifrågasatta lagstiftningen om dödande av förkomna handlingar så anordnas, att den, som i god tro förvärvat rätt på grund av en handling, blir i möjligaste mån skyddad. För att nå detta resultat torde det emellertid icke vara erforderligt att vidtaga så långt gående inskränkningar i det föreslagna förfarandets användbarhet som dem, vilka förordats av styrelsen för Sveriges Advokatsamfund. Härutinnan må till en början erinras om att den moderna lagstiftning, som på detta område kommit till stånd i Finland, Tyskland och Schweiz, medgiver dödande av handlingar, vilka äro gällande i innehavarens hand, icke blott när handlingen kan antagas vara förstörd utan även när den antages vara förkommen. Det bör vidare framhållas, att kommittén till skydd för godtroende förvärvare föreslagit iakttagande av särskilda försiktighetsmått, vilka sakna motsvarighet i den utländska lagstiftningen. Under det att exempelvis enligt tysk och schweizisk rätt — i likhet med vad hos oss för närvarande gäller i fråga om växel och konnossement — dödande av en handling, sedan offentlig stämning blivit utfärdad, icke hindras annorledes än genom själva handlingens uppvisande för rätten, avbrytes däremot enligt förslaget ett inlett mortifikationsförfarande även när en omständighet föreligger, som utan att innebära fullt bevis att handlingen finnes i behåll, dock ger skälig anledning till sådant antagande. Vad särskilt obligationer angår har i motiven till 8 § såsom exempel på en dylik omständighet nämnts, att en till den förkomna obligationen hörande kupong blivit under uppbudstiden, vilken skall sättas till minst ett år, inlöst utan att det blivit utrett vem som uppburit beloppet. Detta uttalande i motiven har föranlett Sveriges Advokatsamfunds styrelse att i sitt yttrande framhålla, att de föreslagna bestämmelserna icke innebära någon säkerhet för att, därest under stämningstiden handlingen eller någon därtill hörande kupong blivit hos gäldenären företedd för lyftande av ränta eller avbetalning, detta skall komma till rättens kännedom. En viss garanti härutinnan synes mig emellertid kunna vinnas genom att i 8 § upptaga en uttrycklig föreskrift, enligt vilken det skall ankomma på rätten att, innan en ansökning om dödande företages till slutligt avgörande, förelägga sökanden att förebringa utredning, huruvida efter den offentliga stämningens utfärdande inträffat omständighet, som kan tjäna till upplysning i saken, såsom att ränta eller vinstutdelning upp-

burits eller på grund av handlingen krav eller påminnelse skett hos gäldenären. Avser ansökningen handling, som är in-tecknad vid annan rätt än den, där fråga om dödande handlägges, är det givetvis lämpligt att, på sätt Sveriges Advokatsamfunds styrelse framhållit, förelägga sökanden att vid fullföljden förete bevis om att icke under stämningstiden in-teckningen blivit i vanlig ordning förnyad. Under förutsättning att, på sätt jag ämnar föreslå, i 8 § upptages en uttrycklig erinran om domstolens befogenhet att av sökanden kräva utredning rörande förhållanden, som kunna tjäna till upplysning om en eventuell godtroende förvärvares rätt, synes dennes intresse vara tillräckligt skyddat.

I den från styrelsen för Sveriges Fastighetsägareförbund inkomna skrivelsen har styrelsen hemställt, att det föreliggande förslaget till lag om dödande av förkommen handling måtte fullständigas med bestämmelser, som innebure större trygghet för in-teckningsinnehavare att in-teckning ej utan innehavarens med-givande kunde dödas. Styrelsen föreslår för sådant ändamål upptagande av en föreskrift om rätt för in-teckningshavare att hos vederbörande domstol anmäla sig såsom ägare till viss in-teckning, därvid betingande sig rätt att genom domstolens försorg erhålla underrättelse, därest fråga uppkommer om in-teckningens dödande.

Med anledning av vad sålunda anförts anser jag mig böra framhålla, att i annat sammanhang fråga blivit väckt om vidtagande av en liknande anordning i syfte att skydda innehavare av in-teckning mot det äventyr, som är förenat därmed att den in-tecknade egendomen kan komma att honom ovetande försäljas å exekutiv auktion. För att så mycket som möjligt nedbringa detta äventyr har föreslagits en anordning, enligt vilken innehavare av in-teckning skulle äga att mot avgift få sitt namn och sin adress upptagna i ett av överexekutor eller annan myndighet fört register och därigenom vinna säkerhet för att bliva underrättad om möjligen förekommande exekutiva åtgärder. Denna fråga torde komma att göras till föremål för närmare övervägande inom departementet och kommer därvid givetvis även att uppmärksammas den betydelse upprättandet av ett dylikt register kan äga på det område, varom nu är fråga.

Styrelsen för Sveriges Fastighetsägareförbund har vidare påyrkat, att i sam-band med införande av möjlighet att få förkommen in-teckningshandling dödad måtte meddelas bestämmelser, varigenom nu gällande föreskrifter om in-teckningsförnyelse upphävas. Frågan om avskaffande av förnyelsetvånget i av-seende å penningin-teckningar synes mig emellertid innefatta ett ämne, som icke lämpligen kan i detta sammanhang upptagas till behandling.

Avfattningen av 2 § har efter hemställan från styrelsen för Sveriges Advokatsamfund undergått jämkning åsyftande att tydligt utmärka, att ansökan om dödande av in-teckning i fast egendom, tomträtt och vattenfallsrätt skall göras hos den domstol, som vid tiden för ansökningens ingivande är behörig att upptaga ärenden rörande in-teckning i fastigheten, tomträtten eller vattenfallsrätten.

Enligt 4 § i kommitténs förslag åligger det den som söker dödande av handling att, så vitt ske kan, underrätta den förpliktade om ansökningen. Svenska Bankföreningens styrelse har i sitt yttrande anfört, att styrelsen utginge från att med uttrycket den förpliktade avsåges samtliga de personer, vilka på grund av handlingen vore förpliktade, således i fråga om skuldebrev ej blott huvudgäldenär, respektive huvudgäldenärer utan även eventuella löftesmän, samt i fråga om växel alla de personer, vilka enligt växeln vore förpliktade. Under hänvisning härtill har styrelsen hemställt, huruvida icke åt lagbudet kunde givas en sådan avfattning, att dess sålunda angivna innebörd fullt tydligt komme att framgå av lagtexten. Denna hemställan har jag ansett böra vinna beaktande.

Kommittén har vidare i 4 § föreslagit, att därest ansökning om dödande avser handling på grund varav inteckning är meddelad, den intecknade egendomens ägare skall underrättas, ändå att han ej är personligen ansvarig för inteckningen. Med anledning av anmärkningar, som framstälts av Svenska Bankföreningens styrelse och Sveriges Advokatsamfunds styrelse, har jämkning av paragrafens lydelse vidtagits i syfte att tydligt utmärka, att den sålunda föreskrivna underrättelsen, i likhet med underrättelsen till den förpliktade, skall äga rum allenast där så ske kan.

Av de i 4 och 11 §§ föreslagna bestämmelserna följer, att när ansökan gjorts om dödande av aktiebrev, underrättelse, så vitt ske kan, skall lämnas aktiebolaget. Sveriges Advokatsamfunds styrelse gör gällande, att därjämte bör stadgas, att om ansökningen avser aktiebrev, som är ställt till viss man och sökanden icke är i bolagets aktiebok registrerad såsom ägare till den eller de aktier varå brevet lyder, den registrerade aktieägaren skall så vitt ske kan underrättas om ansökningen. Den, som förvärvat aktier i ett bolag och låtit registrera sig såsom ägare till desamma samt hos bolaget uppgivit sin adress, kan då, enligt vad styrelsen framhåller, icke riskera, att på grund av oriktiga uppgifter aktierna bliva honom ovetande dödade, och behöver alltså icke till skydd häremot följa med de i allmänna tidningarna kungjorda mortifikationsstämmingarna.

Enligt min mening låter det sig icke göra att i lagen uttömmande angiva alla de omständigheter, om vilka sökanden, för att vinna bifall till sin ansökning, har att förebringa utredning. På sätt kommittén i 5 § föreslagit, måste det överlämnas åt domstolarna att efter prövning av förhållandena i varje särskilt fall tillse, att erforderlig utredning förebringas, vid äventyr att ansökningen blir avslagen. Vad angår det specialfall, som styrelsen för Sveriges Advokatsamfund omnämnt, anser jag mig kunna utgå från att ett aktiebrev ställt till viss man icke kommer att bliva dödat, med mindre sökanden visat vem som är i bolagets aktiebok registrerad såsom aktieägare samt, därest registreringen icke avser sökanden, företett utredning om att den, som registrerats såsom aktieägare, blivit underrättad om ansökningen.

I 13 § av 1907 års förslag till lag om dödande av bortkomna handlingar hade i fråga om ränte- och vinstkuponger upptagits en bestämmelse av inne-

håll, att den, som inom preskriptionstiden hos utställaren gjort anmälan om förlust av en sådan kupong, skulle vara berättigad att, därest ej kupongen förettedes till inlösen före nämnda tids utgång, inom viss tid därefter lyfta betalning för kupongen. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava ansett skäl tala för att i den blivande lagstiftningen införa en motsvarande regel. Då emellertid, såsom fullmäktige påpekat, ett sådant förfarande redan tillämpas i praxis, synes mig något behov av den föreslagna bestämmelsen knappast föreligga. Med hänsyn härtill och då en dylik föreskrift icke står i något organiskt sammanhang med en lagstiftning om dödande av förkommen handling, har jag icke funnit skäl att härutinnan vidtaga någon ändring i kommitténs förslag.

Enär det kan inträffa, att den, som förlorat en inteckningshandling, icke hinner få handlingen dödad, innan tiden för förnyelse av inteckningen utgår, har kommittén föreslagit vissa ändringar i gällande författningar om inteckning i syfte att låta den, som sökt dödande av förkommen inteckningshandling, genom ingivande av den offentliga stämningen i avskrift bevara sin rätt att, om handlingen sedermera dödas, få inteckningen förnyad. I det yttrande, som avgivits av styrelsen för Sveriges Advokatsamfund, anmärkes, att de sålunda föreslagna bestämmelserna kunna leda till den oformligheten att, om dödningssökanden efter utgången av den tid, inom vilken förnyelse bort ske, och efter det han inom behörig tid i förnyelsesyfte ingivit avskrift av den offentliga stämningen, men före dödningssakens slutliga behandling återfinner den bortkomna handlingen, han blir nödsakad att söka hemlighålla detta och fullfölja dödningssökningen, enär eljest frågan om förnyelse kommer att anses förfallen. För att undgå ett sådant resultat har jag ansett mig böra vidtaga jämkning i bestämmelsernas avfattning. Däremot har jag icke funnit anledning föreligga att, på sätt i samma yttrande påyrkas, tillerkänna den, vars ansökan om dödande av inteckningshandling blivit bifallen, rätt att, efter dödningssakens beslutet men innan ny handling utfärdats i stället för den dödade, vinna inteckningsförnyelse genom företeende av dödningssakens utslag.

Sveriges Advokatsamfunds styrelse föreslår i sitt yttrande, att i 2 § av lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar måtte införas ett stadgande av innehåll att om i allmänna tidningarna införts offentlig stämning i ärende angående dödande av handling, som bank har i förvar enligt nämnda lag, banken skall därom underrätta förmyndaren. Med anledning härav må erinras om att i det förslag till lag om vård om omyndigs värdehandlingar, som framlades för 1924 års riksdag, fanns intagen en föreskrift, enligt vilken det skulle åligga banken att, om exekutiv auktion å intecknad fast egendom blivit utlyst, därom underrätta förmyndaren. Den sålunda föreslagna skyldigheten för banken att granska i tidningarna införda kungörelser om exekutiva auktioner blev emellertid borttagen under förslagetets behandling i riksdagen. Vid sådant förhållande anser jag tillräcklig anledning knappast föreligga att nu föreslå införande av en likartad granskningskyldighet med avseende å publicerade stämningar i mortifikationsärenden.»

Föredraganden uppläser härafter förslag till lag om dödande av förkommen handling, lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen, lag om ändrad lydelse av 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, lag om ändrad lydelse av 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, lag om ändrad lydelse av 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg samt lag om ändrad lydelse av 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning, av den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen måtte, för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Arvid Torold.

Bilaga.

Förslag

till

Lag**om dödande av förkommen handling.**

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Löpande skuldebrev, växel, konnossement eller annan handling, vars företeende utgör villkor för rätt att kräva betalning eller påkalla fullgörande av annan förpliktelse, må, där antagas kan att handlingen förstörts eller eljest förkommit, dödas på begäran av den som förlorat handlingen. Lag samma vare i fråga om aktiebrev, så ock beträffande in-tecknad förskrivning, som är ställd till viss man.

Denna lag äge ej tillämpning å banksedlar, ej heller å obligationer utfärdade av svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Angående dödande av förkommen sparkassebok eller motbok med sparbank eller postsparbanken gälle vad särskilt är stadgat.

2 §.

Ansökan om dödande av handling skall, skriftligen avfattad, ingivas till rätten i den ort, där förpliktelsen skall fullgöras, eller, om sådan ort ej är nämnd i handlingen, till den rätt, där den förpliktade är skyldig att svara i tvistemål som angå gäld i allmänhet. Har på grund av handlingen in-teckning meddelats i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt eller i fartyg, skall ansökningen göras hos vederbörande in-teckningsdomstol.

Ansökan om dödande av konnossement skall ingivas till rätten i godsets bestämmelseort.

Äro enligt vad nu är sagt flera domstolar behöriga, må ansökningen göras vid vilken som helst av dem.

3 §.

Vid ansökning som i 2 § sägs skall fogas avskrift av handlingen eller sådan uppgift om dess innehåll, som är nödig för dess säkra igenkännande.

4 §.

Sökanden åligger att, så vitt ske kan, om ansökningen underrätta den som på grund av handlingen är förpliktad vare sig såsom gäldenär eller löftesman eller i annan egenskap. Avser ansökningen handling, på grund varav in-teckning är meddelad, skall den in-tecknade egendomens ägare, där så ske kan, under-rättas, ändå att han ej är personligen ansvarig för in-teckningen.

5 §.

Rätten äge, innan beslut i saken meddelas, förelägga sökanden att förebbringa utredning om viss omständighet, som finnes kunna på saken inverka. Där så prövas lämpligt, må rätten och förelägga sökanden att med ed bekräfta riktigheten av lämnad uppgift.

6 §.

Har sökanden visat sannolika skäl, att handlingen för honom förstörts eller eljest förkommit, förelägge rätten honom att å viss rättegångsdag fullfölja ansökningen; och utfärde rätten offentlig stämning, som anslås å rättens dörr och genom sökandens försorg införes i allmänna tidningarna ävensom, där rätten prövar lämpligt, i tidning inom orten. Införandet i allmänna tidningarna skall äga rum i första numret för januari, april, juli eller oktober månad, efter ty rätten bestämmer; och skall vid utsättande av dag för ansökningens fullföljande iakttagas, att minst ett och högst två år komma att förflyta mellan dagen för införandet och den dag som utsättes för ärendets fullföljande.

I stämningen skall lämnas beskrivning av handlingen och angivas, att sannolika skäl visats för sökandens uppgift att den för honom förkommit, ävensom givas tillkänna, att om någon innehar handlingen eller har kännedom om att den finnes i behåll, han bör därom hos rätten eller domaren göra anmälan sist å den för ärendets fullföljande utsatta dag.

7 §.

Fullföljes ej ansökningen å utsatt dag, vare den förfallen.

Lag samma vare, där sökanden ej gitter visa, att kungörelsen blivit i föreskriven ordning införd i tidningarna.

8 §.

Innan fullföljd ansökning företages till avgörande, äge rätten förelägga sökanden att förebbringa utredning, huruvida efter den offentliga stämningens utfärdande inträffat omständighet som kan tjäna till upplysning i saken, såsom att ränta eller vinstutdelning uppburits eller på grund av handlingen, krav eller påminnelse skett hos gäldenären.

Finner rätten, vid prövning av ansökningen, någon omständighet ej hava förekommit, som utvisar, att handlingen finnes i behåll, eller giver skälig anledning till antagande att så är fallet, varde handlingen genom beslut av rätten dödad.

9 §.

Varde handling dödad efter ty här förut är sagt, må den omständigheten att handlingen ej kan företes icke utgöra hinder för sökanden att göra gällande den rätt, som på handlingen kunnat grundas; och har den, som är förpliktad att fullgöra vad i handlingen blivit utfäst eller vars egendom på grund av in-teckning eller eljest häftar för utfästelsen, att utfärda ny handling som mot den dödade svarar.

Var den dödade handlingen in-tecknad, har rättens ordförande att på begäran av den nya handlingens innehavare å handlingen teckna bevis att den medför den in-teckningsrätt som tillkommit den dödade handlingen.

I fråga om växel, check och konnossement gälle utöver vad nu sagts vad därom i växellagen och sjölagen är särskilt stadgat.

10 §.

Är handling, om vars dödande gjorts ansökning, in-tecknad i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt eller i fartyg, har rätten att om ansökningen

samt om rättens slutliga utslag i ärendet så snart ske kan göra anteckning i inteckningsprotokollet och inteckningsboken, så ock, där handlingen är intecknad jämväl i egendom som lyder under annan rätt, giva den rätt meddelande för anteckning i dess inteckningsprotokoll och inteckningsbok.

11 §.

Vad här förut är stadgat om den förpliktade skall, när fråga är om dödande av aktiebrev, tillämpas å aktiebolaget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1928.

Genom lagen upphäves § 3 i förordningen den 7 maj 1880 (nr 15 s. 26) om nya växellagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall.

Är, då lagen träder i kraft, ärende anhängigt angående dödande av förkommen växel, check eller konnossement, skall det behandlas enligt äldre lag.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 167 § sjölagen.**

Härigenom förordnas, att 167 § sjölagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har i den ordning, som är särskilt stadgad, ansökan gjorts om dödande av konnossement, äge, sedan offentlig stämning utfärdats, sökanden utbekomma godset, därest han hos rättens ordförande ställer säkerhet för de anspråk å godset, vilka lagligen må tillkomma innehavare av konnossementet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875
(nr 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, sistnämnda paragraf i dess lydelse enligt lagen den 11 oktober 1912 (nr 213), i nedan angivna delar skola erhålla följande ändrade lydelse:

• 17 §.

Då inteckning — — — är grundad.

Huru inteckningshandling som förkommit må dödas, därom gälle vad särskilt är stadgat.

20 §.

Vill någon — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han före utgången av den i 19 § stadgade tid till rätten den offentliga stämningen i avskrift. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen av sökanden återfunnen och, innan ärendet om dess dödande företagits till avgörande, företedd i det ärende, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer fastighetens ägare eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att i samband därmed handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklare rätten frågan om förnyelse hava förfallit.

Går tiden — — — utan verkan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31)
om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, av vilka paragrafer 2 § ändrats genom lag den 11 juni 1920 (nr 429) och 9 § genom lag den 11 oktober 1912 (nr 215), i nedan angivna delar skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Inteckning i — — — — — tomträttsprotokollet införas.

Finnes ej — — — — — genast avslagen.

Inteckning må — — — — — är förfallen.

Då inteckningen — — — — — å fordringshandlingen.

Huru inteckningshandling, som förkommit, må dödas, därom gälle vad särskilt är stadgat.

9 §.

1 mom. Inteckning i — — — — — stycket sägs.

Har rätten — — — — — ansökningen förfallen.

2 mom. Vill någon — — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han före utgången av den i 1 mom. stadgade tid till rätten den offentliga stämningen i avskrift. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen av sökanden återfunnen och, innan ärendet om dess dödande företagits till avgörande, företedd i det ärende, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer tomträtts-havaren eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att i samband därmed handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklara rätten frågan om förnyelse hava förfallit.

Går tiden — — — — — utan verkan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 (nr 26 s. 1)
om inteckning i fartyg.

Härigenom förordnas, att 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg i nedan angivna delar skola erhålla följande ändrade lydelse:

12 §.

Då inteckning — — — — — å fordringshandlingen.

Huru inteckningshandling, som förkommit, må dödas, därom gälle vad särskilt är stadgat.

17 §.

Vill någon — — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han före utgången av den i 16 § stadgade tid till inteckningsdomstolen den offentliga stämningen i avskrift. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad, och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen av sökanden återfunnen och innan ärendet om dess dödande företagits till avgörande, företedd i det ärende, skall inteckningsdomstolen på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer fartygets ägare eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar att ansökningen om handlingens dödande förfallit utan att i samband därmed handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklare inteckningsdomstolen frågan om förnyelse hava förfallit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883
(ur 16 s. 1) angående förlagsinteckning.

Härigenom förordnas, att 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning i nedan angivna delar skola erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Då förlagsinteckning — — — — är grundad.

Huru inteckningshandling, som förkommit, må dödas, därom gälle vad särskilt är stadgat.

8 §.

Vill någon — — — — blivit företedd.

Har någon, som efter ty särskilt är stadgat sökt dödande av förkommen inteckningshandling, i anledning därav utverkat sig offentlig stämning, och vill han låta förnya inteckningen innan frågan om handlingens dödande blivit slutligen behandlad, ingive han före utgången av den i 7 § stadgade tid till rätten den offentliga stämningen i avskrift. Varder inteckningshandlingen sedermera dödad och vinner beslutet därom laga kraft, eller varder handlingen av sökanden återfunnen innan ärendet av dess dödande företagits till avgörande, och företedd i det ärende, skall rätten på anmälan förklara inteckningen vara förnyad den dag den offentliga stämningen ingavs. Kommer förlagstagararen eller annan, vars rätt kan vara beroende av att förnyelse ej ägt rum, och visar, att ansökningsen om handlingens dödande förfallit utan att i samband därmed handlingen blivit på sätt nyss är sagt företedd, eller visas, att ansökningsen blivit genom beslut, som vunnit laga kraft, avslagen, förklare rätten frågan om förnyelse hava förfallit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 25 oktober 1926.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet VON SETH,
 justitierådet WEDBERG,
 regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA,
 justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 maj 1926, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om dödande av förkommen handling;
- 2) lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 4) lag om ändrad lydelse av 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;
- 5) lag om ändrad lydelse av 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg; samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Rudolf Eklund.

Lagrådet yttrade:

Mot de två första förslagen har lagrådet icke något att erinra. Vad angår de övriga synes det lagrådet, att ändring bör ske i allenast den paragraf av de ifrågavarande författningarna, som handlar om inteckningsförnyelse.

Styrelsen för Sveriges Advokatsamfund har föreslagit, att när offentlig stämning utfärdats angående dödning av sådan handling, som bank har i förvar enligt lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar, banken skall vara pliktig att därom underrätta förmyndaren. Att detta förslag icke godtagits har, såsom remissprotokollet utvisar, berott därav att riksdagen vid behandlingen år 1924 av förslaget till nämnda lag ansåg en tilltänkt under rättelseplikt beträffande utlysta exekutiva auktioner icke böra åläggas bankerna. Det får emellertid icke förbises, att den underrättelseplikt, varom nu väckts förslag, ställer långt mindre anspråk å bankerna än den, som år 1924

var i fråga, och knappast kan för dem bliva nämnvärt betungande. Mortifikationsärendena kunna ej förväntas bliva särdeles många; de skola förekomma endast i fyra nummer om året av posttidningen; och den i stämningen intagna beskrivningen å handlingen skall göra det lätt att konstatera, om den ligger hos banken, medan däremot vid exekutiv auktion ofta, såsom inom riksdagen framhölls, måste förekomma stor svårighet att av auktionskungörelsen bedöma, huruvida den avser fastighet, som beröres av någon i bankens förvar lämnad inteckning. Med hänsyn till det nu anförda finner lagrådet sig böra hemställa, att i 2 § av omförmälda lag införes en bestämmelse om sådan underrättelseplikt, som föreslagits av advokatsamfundets styrelse.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 december 1926.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMBIN, ALMKVIST, LYBERG.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Thyré, anmäler lagrådets den 25 oktober 1926 avgivna utlåtande över de den 14 maj 1926 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om dödande av förkommen handling;
- 2) lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen;
- 3) lag om ändrad lydelse av 17 och 20 §§ i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 4) lag om ändrad lydelse av 2 och 9 §§ i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt;
- 5) lag om ändrad lydelse av 12 och 17 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg; samt
- 6) lag om ändrad lydelse av 6 och 8 §§ i förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning.

Härefter anför föredraganden:

»I fråga om önskvärdheten av en lagstiftning, som möjliggör dödande av förkomna handlingar, må det tillåtas mig att hänvisa till vad min företrädares i ämbetet anförande till statsrådsprotokollet den 14 sistlidne maj innehåller. Vid granskningen av förevarande lagförslag har jag kommit till den uppfattningen att de föreslagna bestämmelserna äro välgrundade och innebära en ändamålsenlig lösning av den föreliggande frågan.

Sedan genom remiss i juli 1925 tillfälle lämnats Svenska sparbanksföreningen att avgiva yttrande i ärendet, har föreningens styrelse i ett den 22 november 1926 till Kungl. Maj:t inkommet utlåtande hemställt, att den ifrågasatta lagstiftningen, i vad den angår dödande av förkommen inteckningshandling, icke måtte genomföras annat än i samband med upphävande eller ändring av nu gällande föreskrifter om inteckningsförnyelse. I överensstämmelse med vad min företrädare härutinnan uttalat anser jag frågan om en förändrad lagstiftning rörande förnyelse av penninginteckningar innefatta ett ämne, som icke lämpligen kan i detta sammanhang upptagas till behandling. Å andra sidan

synes mig anledning icke förefinnas att låta frågan om dödande av förkomna inteckningshandlingar vila i avvaktan på en revision av inteckningsväsendet.

Lagrådet, som icke haft något att erinra mot förslagen till lag om dödande av förkommen handling och lag om ändrad lydelse av 167 § sjölagen, har angående de övriga förslagen uttalat, att ändring bör ske i allenast den paragraf av de ifrågavarande författningarna, som handlar om inteckningsförnyelse. Med iakttagande härav har erforderlig omarbetning av förslagen ägt rum.

I anslutning till vad styrelsen för Sveriges Advokatsamfund föreslagit har lagrådet hemställt, att i lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar måtte införas en bestämmelse om skyldighet för bank att när offentlig stämning utfärdats angående dödande av handling, som banken enligt nämnda lag har i förvar, därom underrätta förmyndaren. Mot införande av en sådan underrättelseplikt har, så vitt jag inhämtat, varken från riksbankens eller privatbankernas sida något varit att invända. Vid sådant förhållande har jag ansett, att lagrådets hemställan i denna del bör vinna beaktande. Jag framlägger därför förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar.

Utöver vad jag förut anfört hava några smärre redaktionella jämkningar företagits i vissa av de remitterade förslagen.»

Föredraganden uppläser härefter omförmälda lagförslag samt hemställer, att desamma måtte genom proposition föreläggas nästkommande års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan, förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.